

ציונות ולקחי שואה / דף למנחה

הלימוד לזכר סהר אשואן

פתיחה למנחה

חגי הלאום ובהם יום הזיכרון לשואה ולגבורה מוצאים אותנו השנה בתקופת משבר חריפה, שהיא עת חשבון נפש נחוץ לחיזוק הרוח ולתקומתנו. שני מקורות הלימוד עוסקים בסכנות הקיומיות והערכיות שהזהות והתודעה היהודית-ציונית נתונות בהן. הם מתריעים על משבר עמוק ברוח היהודית ובמרכיבי היסוד של הציונות - התנגדות, אקטיביות ועצמאות רוחנית. בסכנות האנטישמיות החדשה האורבות לנו בתצורות משתנות.

המקור מאת שמעון אזולאי מזהיר מפני "הגיון פסיבי" של הכלה והתעלמות, שהוביל לכישלון במניעת איומים ובשיתוק התודעה הציונית. הוא קורא לשיקום אקטיביות והתנגדות כמהות הציונות. נתן שרנסקי מתמקד באיום האנטי-ציוני והאנטישמי המתבטא בדמוניזציה, דה-לגיטימציה ומוסר כפול כלפי היהודים והציונות, בהמשך להיסטוריה האנטישמית הרצחנית. הוא קורא לערנות ולמאבק בתופעות אלו.

בקריאה משולבת, שני המקורות משלימים זה את זה בתיאור הסכנות הרוחניות והקיומיות לזהות היהודית, ובקריאה לשיקום הרוח הציונית של התנגדות והגנה על עצמאות הקיום היהודי. זהו מענה הכרחי למשבר התודעה ולסכנות שבפניהן אנו ניצבים.

פילוסופיה (ציונית) לימי פלחמה

שמעון אזולאי

- לפי הקטע של אזולאי, מהו "ההגיון הפסיבי" ו"פילוסופיית הכלה" שהוא מזהיר מפניהם? תנו דוגמאות ספציפיות לגישות אלו בחברה הישראלית כיום. האם תוכלו להדגים השפעה של הלך רוח כזה גם בחייכם האישיים?
- מהי עמדתו של אזולאי ביחס לשואה? כיצד הוא רואה בה חלק פתהליך ערכי עמוק יותר במסורת היהודית? הסבירו.

אנטישמיות ואנטיציונות

נתן שרנסקי

- * לפי שרנסקי, מהם שלושת המפגדים המרכזיים של האנטישמיות החדשה? האם נתקלתם בדוגמאות התאמות הגדרה זו ברשתות החברתיות או באופן אחר?
- מדוע חיוני להגדיר ולהבין את פנגנוני הפעולה של האנטישמיות החדשה לדעתכם? כיצד הבנה כזו עשויה להשפיע על זהותנו כישראלים וכציונים?

לסיכום

- באיזו מידה אתם מסכימים עם הביקורת של שני הכותבים על "פסיביות" ו"הכלה" בחברה הישראלית? נפקו את עמדתכם.
- לאור שני הקטעים, מהם לדעתכם האתגרים העיקריים העומדים כיום בפני הזהות והתודעה היהודית-ציונית? הציעו דרכים אפשריות להתמודד עם אתגרים אלו?

סהר אשואן, עבד בצפון במסגרת "אנשי האדמה" מטעם השומר החדש. למד כסטודנט לעיצוב טכנולוגי (UI/UX) בחר בפהלך לימודיו לעסוק בחקלאות, ברפת הגולן. הצטרף לקבוצת אנשי האדמה באפיק ובסיום התקופה שם המשיך לעבוד ולהתגורר יחד עם הקבוצה הקיבוץ יראון. סהר היה חבר טוב ומוערך גם ע"י חברי הקבוצה וגם ע"י החקלאים איתם עבד. איש של רוח טובה, מחברת ובעל הומור נדיר וגם איש עבודה מסור. נרצח בשבת השחורה במסיבה ברעים, תוך הושטת סיוע לפצועים ולצד שוטרים ומאבטחים שנלחמו במפגעים.

אנטישמיות ואנטיציונות / נתן שרנסקי

פילוסופיה (ציונית) לימי פלחמה/ שמעון אזולאי

"פבזן ה-3D - עושה הבחנה בין ביקורת לגיטימית על מדינת ישראל ובין אנטישמיות. שלושת המפדים הם ממד הדמוניזציה, ממד הזה-לגיטימציה וממד המוסר הכפול. אלה הם שלושת הכלים הבולטים ביותר שבהם השתמשו אנטישמים נגד יהודים לאורך ההיסטוריה כולה. במשך אלפי שנים נעשתה ליהודים דמוניזציה והם הואשמו בעלילות דם, בהרעלת בארות, ופאזר יותר – בהשתלטות על מערכת הבנקים הבין-לאומית. לאורך ההיסטוריה היו תקופות שנעשתה דה-לגיטימציה לדת היהודית והתביעה ללאום היהודי נשללה. על יהודים גם הוחל מוסר כפול, בין שבאמצעות הטלת חוקים מיוחדים עליהם, החל בימי הביניים באירופה, דרך האימפריה הרוסית וגרמניה הנאצית, וכלה במדיניות מפשלתית שהפלתה את היהודים בפועל, כמו שנעשה בברית המועצות. לאורך ההיסטוריה, דמוניזציה של יהודים, דה-לגיטימציה של אמונתם או הלאום שלהם והמוסר הכפול שהופנה כלפי היהודים, יצרו קרקע פורייה לפוגרומים, לגירוש ולרצח העם שיבוצעו כלפי העם היהודי... כשם שהאנטישמיות של יום האתמול ביקשה להכין את הקרקע לגירוש ולרצח של יהודים, כך מנהיגי תנועת ה-BDS תרים אחר הכלים העתיקים של דמוניזציה, דה-לגיטימציה ומוסר כפול, על מנת להניח את היסודות לעולם ללא מדינת ישראל. זו קריאת השכמה לכל ארגוני "זכויות האדם", שגם אם אינם מחרפים בפועל את מדינת ישראל, הם תומכים, מצדדים ולא מגנים את ארגוני הזה לגיטימציה ורק מגבירים את האנטישמיות בעולם.

ביום השואה האחרון הרציתי...את ההרצאה התחלתי בציוטוט מצמרר של א.ב. יהושע אשר אמר: "השואה היא כישלון של העם היהודי". דהיינו, מדובר בכישלון של מערכת מושגי היסוד של העם היהודי שלא ידע להיזהר ממנה. בהרצאה ביקשתי להתריע שאנחנו נמצאים בשיאו של תהליך ערכי עמוק ומסוכן שמוביל אותנו חזרה לאותם הגיונות פסיביים שמחסלים את ההישג הערכי הגדול ביותר של הציונות: אקטיביות והתנגדות.

ישנם הרבה גורמים לחזרה המסוכנת הזאת: פחדנות, התמכרות להווה, התמכרות לשקט, התמכרות לשעשועים, התמכרות לרגש התקווה במקום למעשה, מחשבה אוניברסלית שמוחקת את התודעה היהודית, ובעיקר פילוסופיית ההכלה...ישראל שקעה בהגיונות של הכלה ופסיביות. במקום להתייחס לכוונות, אנחנו מתייחסים לתוצאות, ולמעשה מתעלמים ממיליוני ניסיונות הרצח של יהודים בצורה כזו או אחרת. ההתייחסות לתוצאות בלבד, עיוורה את היכולת לראות את הכוונה ואת האידיאולוגיה שמניעה אותה. אידיאולוגיה שיש לה שורשים, ספרות והגיונות נאציים מפשיים.

הפלחמה היום איננה רק מול החמאס, אלא גם כנגד הרוח שהולידה אותה. זו פלחמת קיום על החיים היהודיים פה, ולמעשה על החיים היהודיים בכלל. היא פלחמה על תודעת היסוד המפורקת של ילדינו ועל שיקום הביטחון הקיומי שלהם... התגובה, האקטיביות וההתנגדות אינם רק עניין צבאי, אלא שיקום תודעת הקיום היהודי לדורות...

והתיקון הראשון הוא חזרה להתנגדות ואקטיביות שהם אלמנט היסוד של הציונות. השריר הזה התנוון ואתו התנוונה שפת היסוד של מדינת ישראל, של מנהיגיו ושל הפיקוד הבכיר שלו. המחשבה הייתה שציונות היא נושא לשיעורי היסטוריה, ולא תודעת יסוד יהודית שיש לטפח ולשמור. התרגלנו לדבר ולהתווכח על התוכן של מגילת העצמאות, אבל שכחנו מה היה בעומק התודעה של מי שחתם עליה.

עדות מהמערב / מיה טבת דיין

את הקטע להלן כתבה בפייסבוק מיה טבת דיין (משוררת וסופרת ישראלית, ד"ר להינדואיזם, שנמצאת ברילוקיישן במדינת קליפורניה בארה"ב כמרצה באוניברסיטת סן דייגו):

במקביל לחזית המלחמה בישראל עתקימת חזית המלחמה בעולם: היהודים כולם בחזית הזאת. ישראלים ולא ישראלים. מישהו אסייתי בארה"ב מפרסם באינסטגרם "חובה למצוא יהודי ולערוף את ראשו, שחררו את פלשתיין". מישהי אחרת כותבת "יהודים כדאי לכם להזהר". היא בלונדינית ומצולמת בסטארבקס. אני עומדת בעיר אחרת בסטארבקס. כל אדם – כל אדם – הופך לחשוד. מי מבקש את ראשי היהודים מספרים בקבוצות השונות על הפחד לצאת מהבית. תלמידים יהודים בכל רחבי ארה"ב נמנעים מללכת לאוניברסיטאות מאז ראשית אוקטובר. חלקם רוצים לעזוב את הלימודים. ... זה דבר עצום שקורה פה והוא קשור ישירות למלחמה בישראל ולאנטישמיות.

שאלות ללומדים:

האם הדברים האלה נוגעים בנו?

מה אנחנו יכולים לעשות עם אמירות כאלה?

האם יש לנו, כתלמידים/בני נוער, מה לעשות עם זה?

הדור שטמטם / צור ארליך

הדור שטמטם
דור שגדל על תאוריית הגזע/ הבקרתית,
שטפשות קולקטיבית טפחה בו ביצע/ להיות לו תשתית,
שמוחו, על פי צו מדינה, טפל בנזע/ בטול התרבות,
שלחם יומיו (טוב, זה פסח: חובצה) היה השבוע
של כלו, בחרשת תרבות חדשה, על פי תזה/ אוחזת נבוט,
הדור האבוד, / שהנדס בידי דיסני / להתקדם לאחור,
דור העווות, / שגלגל בידי גוגל
לקלט רק לבן על גבי שחר,
הדור שטמטם
ברפלקסים מנטפליקס
לראות נרטיב כאמת ואמת כנרטיב,
הדור שטמטם
באינורסיה אוניברסיטאית
שהפכה מהפכה לתכתובת חד-נתיב –
פלא שהוא נופל כפרי בסר/ ביד הג'יהאד?
פלא שהוא מתפעל מתחפשות/ השה הנשחט?
פלא שהלך, בבוחרו להתבהם, / ככבשים במסרת העדר,
וטמן את ראשו בצל אחוריהם/ של קודמיו במקנה,
כמקדם? –
מסרת גלמים חסרי דעת, שרק זאת יודעים:
בדגל תורן, במקלו, להכות ביהודים.
מסרת גלמים בלי בינה שבצרח ובצרח
מאימים על צרם שלא-פעם הנהו יוצרם –
היהודים, שרבים כה מהם לפותים בקסמו
של השיק רדיקל, של הפרוג, של הווק, של השמאל,
היהודים בגולה שהיתה לדוויה, בני עמנו,
הנתונים שם לפחד-פתאום, וזה די למעננו,
ונטושים וכתושים צריכים הם-אף-אנחנו לסמך:
מי שענה לעזרא בגולה הוא יעננו.

